
RAZSTAVE, DELAVNICE EXHIBITIONS, WORKSHOPS

"JUNGERSKI ŠOMOŠTER" IZ TRŽIČA

Razstava ob 100-letnici rojstva Andreja Tišlerja,
čevljarkega mojstra in strokovnega učitelja iz Tržiča

151

V avli tovarne obutve Peko v Trziču je bila od novembra 1998 do januarja 1999 odprta razstava Andrej Tišler (1898–1973), čevljarkegi mojster in strokovni učitelj iz Trziča, ki sta jo v sodelovanju Zavoda za kulturo in izobraževanje v Trziču in tovarne Peko pripravili kustosinji Trziškega muzeja Tita Porenta in Nadja Gartner - Lenac. Čeprav skromna po obsegu in zaradi kroničnega pomanjkanja denarja, ki pesti muzejske institucije, tudi v oblikovanju, je razstava ob otvoritvi zbudila precejšnje zanimanje domačinov, ki so s pozornostjo spremljali avtoričini razlagi razstavljenega gradiva.

Razstava prikazuje življenjsko zgodbo trziškega čevljarkega mojstra in strokovnega učitelja Andreja Tišlerja. Vpogled v rodbinsko deblo Tišlerjeve rodbine ponazarja rodovnik, ki ga je bilo mogoče izrisati s pomočjo matičnih knjig župniškega urada v Trziču. Tišlerjev rod izhaja iz Čadovelj pri Trziču, od koder se je Jožef Tišler leta 1892 preselil v Trzič, se poročil in začel delati kot čevljar. V zakonu se mu je rodil sin Andrej, ki se je prav tako kot oče posvetil čevljarkegi obrti. Sinova odločitev za čevljarkegi poklic najbrž ni bila težka, saj se je poleg z gledovanja in vajeniške dobe pri mojstru Janezu Zaplotniku ozrl za čevljarkego izobrazbo tudi v okolju, v katerem je živel. Trzič je bil znano obrtniško čevljarkego mesto z bogato cehovsko tradicijo, ki je kasneje prerasla v industrijo obutve. Mesto je premoglo (tako kot veliko drugih večjih krajev) obrtno nadaljevalno šolo, v kateri je svoje obrtniško znanje pridobival tudi Andrej Tišler. Proti koncu prve svetovne vojne je bil mobiliziran in služil kot vojak najprej na Dunaju, nato v Galiciji in Italiji. Po prvi vojni je nadaljeval šolanje na trziški obrtni šoli, se izpopolnjeval na tečajih in se leta 1930 na obrtni šoli tudi zaposlil kot honorarni strokovni učitelj praktičnega pouka - kot "jungerski šomošter". Leta 1933 je pri Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani opravil čevljarkegi mojstrski izpit. Tudi po drugi svetovni vojni je vse do upokojitve nadaljeval svoje pedagoško delo na obrtni šoli kot strokovni učitelj. Poleg pedagoškega dela pa se je zanimal tudi za krajevno zgodovino, zato ni čudno, da ga najdemo med člani trziškega muzejskega društva. Za bodočo muzejsko zbirko je Tišler s sodelavci vestno zbiral čevljarkego orodje, priprave ter pisne dokumente o zgodovini čevljarstva v Trziču. V lokalnem časopisju in strokovnih revijah je objavljajl prispevke o čevljarkegi problematiki, pedagoškem delu, pisal pa je tudi družbeno angažirane in avtobiografske članke.

Pot čevljarškega mojstra Andreja Tišlerja je bila očitno tako zanimiva, da je kot osebnost postal del tržiške zgodovine. S tem si je tudi pridobil zanimanje muzejskih delavcev, ki so znali ceniti njegova prizadevanja in zasluge za ohranitev tržiške čevljarške dediščine. Poleg rodbinskega debla, ki je na razstavi grafično nazorno prikazano na panoju, so v grafikonih obdelani tudi nekateri statistični podatki o Tišlerjevi rodbini (npr. starost posameznih članov, kdaj in s kom so se poročali, število otrok itd.). Na drugih panojih in v vitrinah so prikazani načrti Tišlerjeve hiše in njeni prostori, nekaj mojstrovega delovnega orodja, njegovih tehničnih risb čevljev in učbeniki, po katerih se je v šoli učil o čevljarški tehnologiji. Nadalje so prikazani mojstrove osebni predmeti, zlasti spričevala in listine o pridobitvi čevljarških nazivov, osebne fotografije in tudi predmeti iz obdobja med drugo svetovno vojno, ko je bil interniranec v nemškem koncentracijskem taborišču.

152

Razstava, ki je posvečena Andreju Tišlerju, zato ne odseva le njegove življenjske poti, ampak posredno prikazuje tudi razvoj tržiškega čevljarstva in obrtnega šolstva. Z etnološkega vidika nam razkriva Tišlerja kot osebnost, ki se je znala kljub svoji ozki poklicni usmerjenosti vključiti v širše družbeno dogajanje v Trziču in je do neke mere spodbujala in krepila domoznansko zavest someščanov. V tem smislu je razstava tudi nadvse pomembna za današnji čas - v Trzičanih naj bi krepila lokalno zavest oziroma pripadnost kraju in jih hkrati spodbujala, da bi tudi sami ohranjali in spoštovali čevljarško izročilo in krajevno zgodovino. Ob razstavi je izšla 35 strani obsegajoča brošura o Tišlerjevi življenjski poti, v njej pa je zbrana tudi njegova bibliografija. Publikacijo je izdal Zavod za kulturo in izobraževanje v Trziču.

Andrej Dular